

7. Volnočasové aktivity

Dnešní mladá generace má nepřeberné množství možností, jak trávit svůj volný čas. Nabízí se aktivity od uměleckého až po sportovní zaměření. V současné době se také rozvíjí trend trávení volného času prostřednictvím informačních technologií. A to skrze užívání internetu či skrze sledování televize.

Pro zhodnocení volnočasových aktivit mladých lidí jsou využita data Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu, České unie sportu a Výběrového šetření ČSÚ o využívání informačních a komunikačních technologií.

Základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Mezi školská zařízení která poskytují zájmovou činnost mladým lidem patří základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby ale i střediska volného času. Zatímco školní družiny, které slouží k výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování, jsou přednostně určeny žákům prvního stupně (případně žákům přípravných tříd), školní kluby jsou určeny pro žáky druhého stupně a tím pádem se věnují i trochu odlišným formám činností. Střediska volného času se snaží motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů.

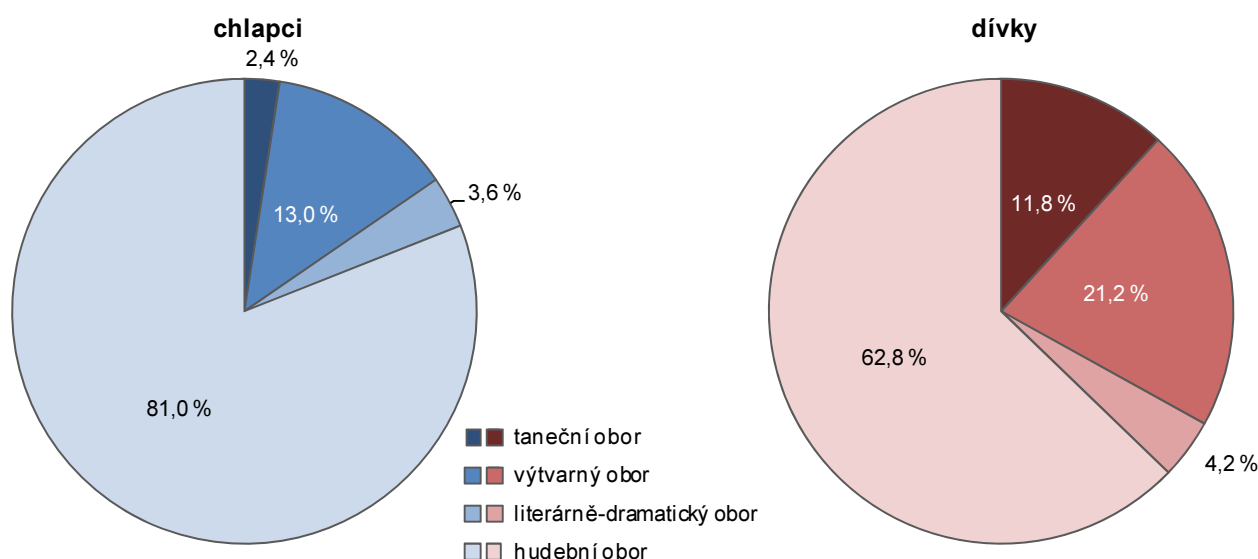
Tab. 7.1 Základní umělecké školy v hl. m. Praze

Pramen: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	22 746	23 244	23 837	24 088	24 556	24 859	24 906	24 986	25 099	25 403
z toho dívky (%)	65,1	65,4	65,3	66,0	65,3	64,8	64,5	65,0	66,0	65,8
v tom podle základních oborů (%):										
taneční	9,8	9,5	10,3	10,5	10,3	10,0	9,1	8,8	8,9	8,6
výtvarný	17,8	18,4	18,0	18,6	18,7	18,3	18,6	18,3	18,5	18,4
literárně-dramatický	4,2	3,9	4,0	4,1	4,0	4,3	4,2	4,2	4,0	4,0
hudební	68,3	68,2	67,7	66,9	66,9	67,4	68,1	68,7	68,7	69,0
Absolventi	1 693	1 705	1 681	1 667	1 722	1 640	1 710	1 822	1 569	.

Graf 7.1 Žáci základních uměleckých škol podle pohlaví a základních oborů v hl. m. Praze ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Základní umělecké školy poskytují základy vzdělání ve čtyřech uměleckých oborech - hudebním, výtvarném, tanečním a literárně-dramatickém. Organizují přípravné studium pro žáky od 5 let, základní studium prvního a druhého stupně a studium pro dospělé, případně studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin.

Ve školním roce 2016/2017 navštěvovalo základní umělecké školy v hl. m. Praze celkem 25 403 žáků, z čehož 65,8 % tvořily dívky. Tento stav je v průběhu let poměrně stabilizovaný, a jen mírně vzrostl od školního roku 2007/2008 počet žáků. Nejvyhledávanějším oborem výuky je obor hudební. Ve školním roce 2016/2017 jej navštěvovalo 69,0 % všech žáků. Dále byly navštěvovány obory výtvarný (18,4 % žáků), taneční (8,6 % žáků) a literárně-dramatický (4,0 % žáků).

Tab. 7.2 Školní družiny, školní kluby a střediska volného času v hl. m. Praze

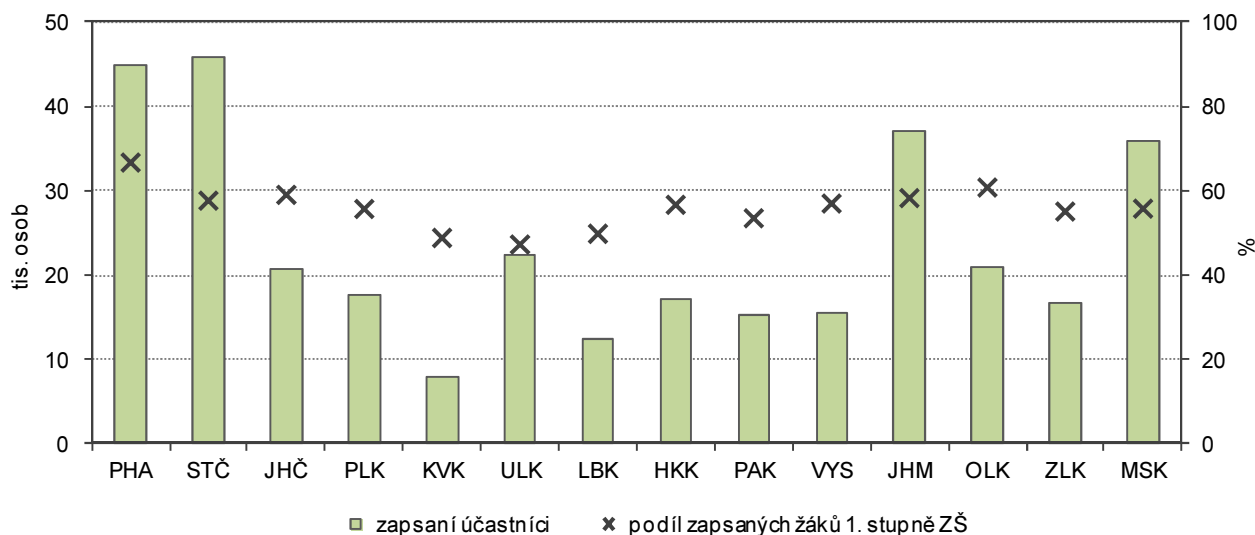
Pramen: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Školní družiny	246	242	242	243	244	245	244	252	256	259
zapsaní účastníci ¹⁾	26 249	27 471	28 304	29 797	31 970	34 315	36 567	39 919	42 665	44 756
z 1. stupně ZŠ	25 864	27 125	28 110	29 602	31 413	33 453	35 672	38 989	41 482	43 495
z 2. stupně ZŠ	385	346	194	195	196	280	256	227	248	291
Školní kluby	56	61	64	66	67	65	67	67	71	78
zapsaní účastníci ¹⁾	3 992	4 367	5 065	5 805	5 412	5 509	5 177	4 536	5 020	5 190
z 1. stupně ZŠ	1 930	2 181	2 490	2 911	2 399	2 487	2 139	1 513	1 873	2 093
z 2. stupně ZŠ	2 062	2 186	2 575	2 894	3 013	3 016	3 038	3 023	3 147	3 097
Střediska volného času	16	17	17	18	20	22	22	23	23	25
zájmové útvary	1 917	2 025	2 235	2 421	2 537	2 764	2 862	2 902	3 606	4 171
přijetí účastníci	18 287	19 354	20 725	23 110	24 284	26 086	26 669	27 128	35 587	38 209
děti	2 696	3 286	3 944	5 007	5 080	5 417	5 169	5 131	4 881	5 506
žáci	11 757	11 555	11 932	13 270	14 497	16 058	17 034	17 392	25 535	27 826
studenti	958	1 084	1 330	1 148	1 108	1 026	708	755	845	615
táborová a pobytová čin. – akce	455	588	584	676	724	681	741	795	788	.
účastníci	12 765	14 255	14 287	18 591	16 634	16 216	16 822	19 509	19 877	.

¹⁾ od školního roku 2011/12 včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální

Graf 7.2 Zapsaní účastníci ve školních družinách podle krajů ve školním roce 2016/17

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Jak již bylo zmíněno, základní umělecké školy navštěvují častěji dívky než chlapci. Z hlediska oborů dívky nejčastěji navštěvují hudební obor (62,8 % dívek), výtvarný obor (21,2 % dívek), taneční obor (11,8 % dívek) a literárně-dramatický obor (4,2 % dívek). U chlapců byla návštěvnost hudebního oboru 81,0 %, u oboru výtvarného 13,0 %, u literárně-dramatického oboru 3,6 % a u tanečního oboru 2,4 %.

Školních družin bylo ve školním roce 2016/2017 v Praze 259. Od školního roku 2007/2008 tento počet mírně vzrostl, a to o 13 zařízení. Celkem v nich bylo ve školním roce 2016/2017 zapsáno 44 756 účastníků, a to včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální. Ve školním roce 2016/2017 navštěvovalo školní družiny 43 495 žáků z prvního stupně a 291 žáků z druhého stupně. Zatímco počet žáků prvního stupně v průběhu let vzrostl o více než 17 600 žáků, počet žáků druhého stupně poklesl o více než 90 žáků. Celkově tak počet žáků, kteří navštěvují družiny vzrostl o více než 18 500 žáků, a kopíroval tak republikový nárůst. Ve školním roce 2015/2016 úspěšně dokončilo základní uměleckou školu 1 569 absolventů, což oproti předchozím rokům představovalo nižší hodnotu.

Školních klubů ve školním roce 2016/2017 bylo 78 a jejich počet za posledních deset let vzrostl o 22 klubů. Celkem školní kluby navštěvovalo 5 190 účastníků, z toho 2 093 žáků z prvního stupně a 3 097 z druhého. Počet účastníků zapsaných ve školních klubech se v průběhu let měnil. Ve školním roce 2007/2008 bylo zapsáno 3 992 účastníků. O tři roky později to bylo už 5 805 účastníků, ale za další 4 roky už jen 4 536 účastníků, a to i přesto, že od školního roku 2011/2012 byl počet účastníků počítán včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální.

Středisek volného času bylo ve školním roce 2016/2017 zřízeno 25. Jejich počet za necelé desetileté období vzrostl o 9 zařízení. Střediska nabízejí 4 171 zájmových útvarů, ale podílejí se i na organizaci soutěží a přehlídek dětí a žáků, a dále organizují otevřené dlouhodobé i jednorázové aktivity, kurzy a jiné vzdělávací akce, spontánní aktivity či otevřené kluby. Ve školním roce 2016/2017 bylo do středisek volného času přijato 38 209 účastníků. Počet členů se tak od školního roku 2007/2008 více než zdvojnásobil. Střediska také poskytují táborové a pobytové činnosti, kterých se ve školním roce 2015/2016 zúčastnilo 19 877 účastníků na 788 takovýchto akcích.

Využívání informačních technologií

Informační technologie jsou v dnešní době již nepostradatelnou součástí běžného života. A to ať už jako nutná součást v zaměstnání nebo dobrovolně ve volném čase. V roce 2015 (resp. v tříletém průměru let 2014, 2015 a 2016) tak v Praze využívalo internet 82,5 % osob ve věku 16 a více let, přičemž v předchozích letech se až doposud podíly stále zvyšovaly. Pro soukromé účely využívalo internet více než 10 hodin týdně 68,0 % osob starších 16-ti let. V tomto ohledu byla Praha sice nad průměrem Česka (59,6 %), ale mezi kraji byla až na třetím místě. Ještě vyšší podíly měly kraje Královéhradecký (73,5 %) a Olomoucký (69,3 %). Naopak nejnižší podíl byl v kraji Vysočina (37,7 %).

Tab. 7.3 Využívání internetu jednotlivci v hl. m. Praze v letech 2011 až 2015 ^{*)}

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

v %

	Podíl z počtu osob ve věku 16 a více let					Podíl z počtu osob ve věku 16–29 let				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Uživatelé internetu	72,0	72,0	78,3	80,8	82,5	92,2	94,8	96,1	99,1	99,1
Internet v mobilním telefonu	.	.	32,1	42,1	49,8	.	.	61,3	77,7	87,8
Účast v sociálních sítích	26,1	32,3	36,5	38,0	42,7	59,1	68,3	76,1	78,9	86,1
Internetové bankovníctví	32,0	34,7	39,7	43,4	46,1	33,3	36,8	39,9	42,8	48,9
Nakupování na internetu	16,1	18,1	21,2	26,1	28,2	27,2	32,8	34,2	40,1	41,7
Hraní počítačových her	.	.	15,9	17,8	19,4	.	.	42,1	47,8	50,9

^{*)} vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. údaj za rok 2015 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2014, 2015 a 2016
období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

Z mladých lidí ve věku 16 až 29 jich v Praze internet užívalo dokonce 99,1 %, což je mírně nadprůměrná hodnota. Ještě větší podíl mladých uživatelů byl ve Středočeském kraji, 99,2 % mladých lidí. Nejmenší podíl mladých uživatelů byl v Ústeckém kraji (84,3 % mladých lidí), přičemž průměrná hodnota Česka je 96,2 % mladých lidí.

Mladí lidé byli celkově více aktivní v užívání internetu a jeho služeb a možností oproti populaci ve věku 16 a více let. Zatímco internet v mobilu v Praze používalo 49,8 % lidí ve věku 16 a více let, podíl mladých lidí věku 16 až 29 let užívajících internet v mobilu byl 87,8 %. Velmi podobné podíly jsou i v případě účasti na sociálních sítích. Mladí lidé jsou také více aktivní v nakupování na internetu a v hraní počítačových her. Pouze v případě využívání internetového bankovníctví nejsou rozdíly mezi mladou generací a osobami ve věku 16 a více let tak velké. Zatímco podíl osob starších šestnácti let používající internetové bankovníctví činí 46,1 %, podíl mladých lidí ve věku 16 až 29 let činí 48,9 %.

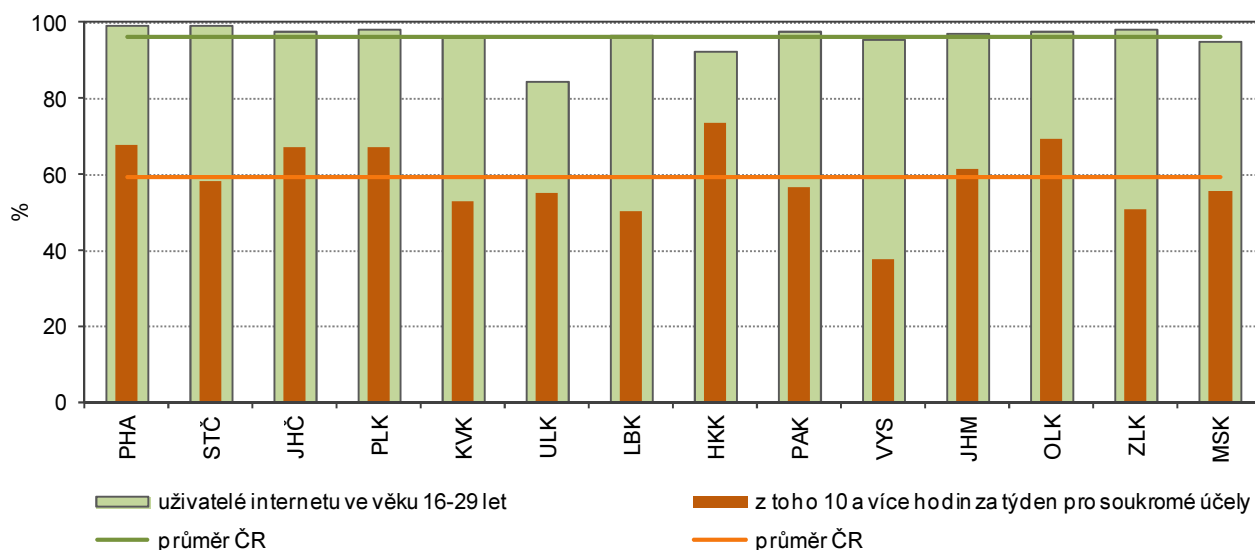

V mezikrajském srovnání využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro internetové bankovníctví nejvíce dominují kraje Zlínský (63,2 % mladých osob) a Pardubický (61,0 % mladých osob). Nejmenší podíly mají kraje Ústecký (37,5 % mladých osob) a Liberecký (39,3 % mladých osob). Hlavní město Praha se s podílem 48,9 % mladých osob nachází těsně pod republikovým průměrem, který činí 50,0 %.

Největší podíly mladých osob ve věku 16–29 let využívající internet pro nákupy jsou v krajích Královéhradeckém (50,0 % mladých osob) a Středočeském (47,0 % mladých osob). Naopak nejmenší podíly jsou, obdobně jako u využívání internetového bankovníctví, v Ústeckém kraji (22,9 % mladých osob). Hlavní město Praha se s podílem 41,7 % mladých osob nachází těsně nad republikovým průměrem (39,4 % mladých osob).

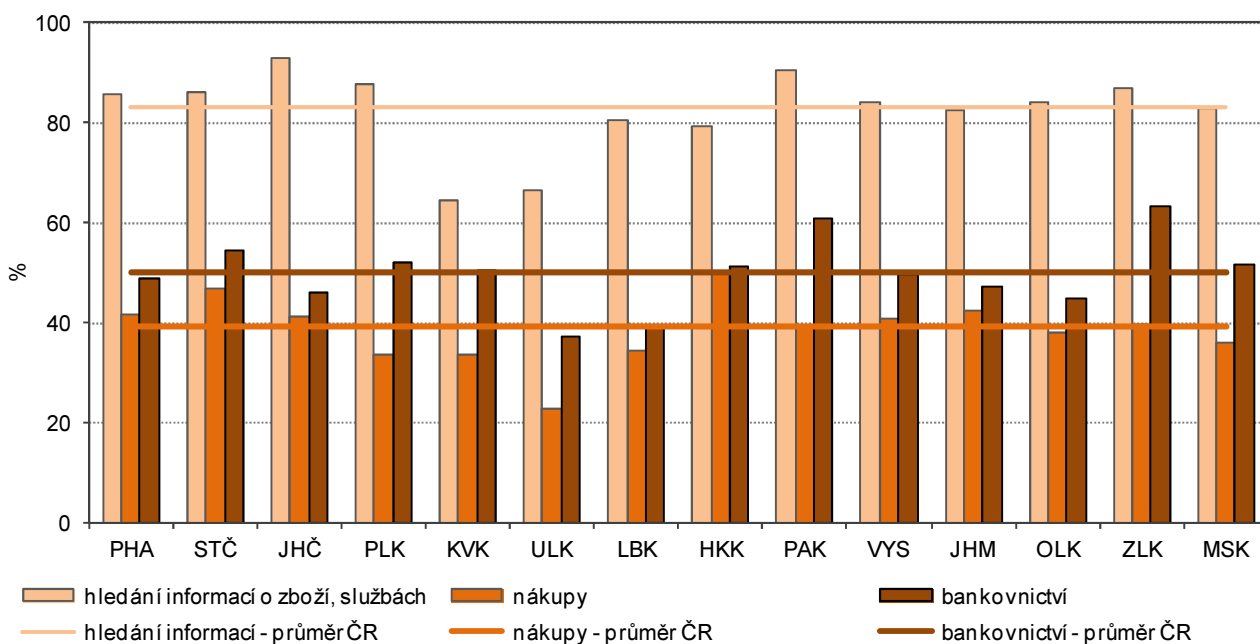
Graf 7.3 Uživatelé internetu podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Graf 7.4 Využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro vyhledávání informací, nákupy a internetové bankovníctví podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

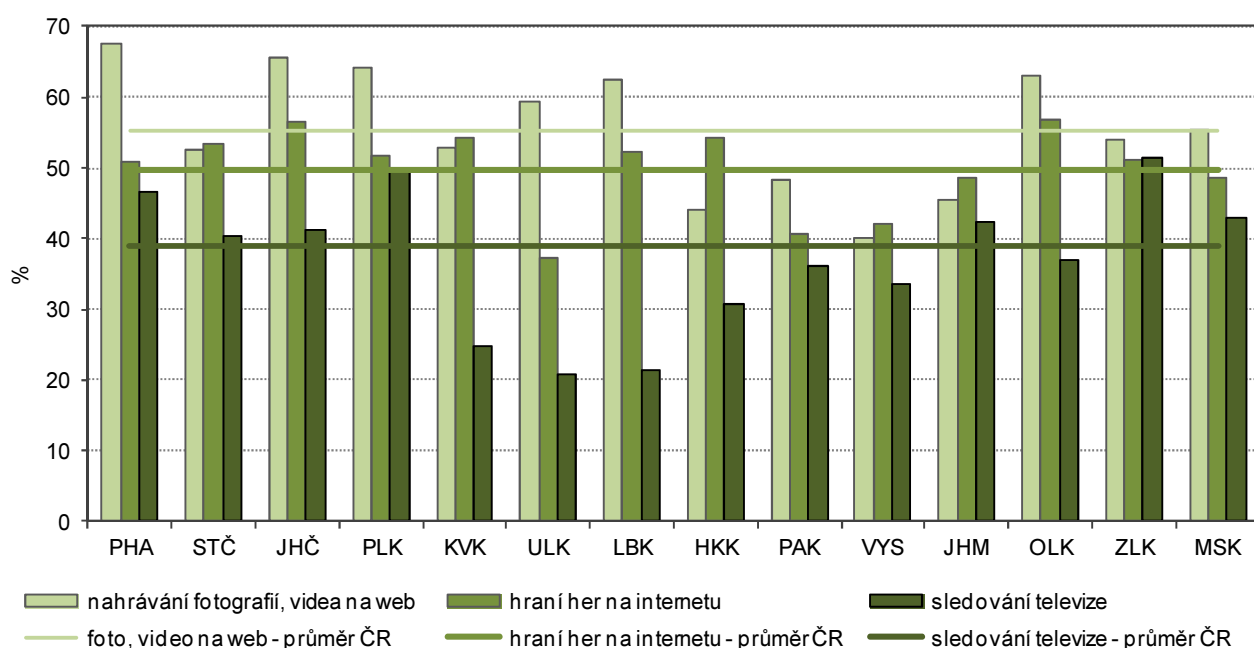
Podíl mladých lidí ve věku 16–29 let, kteří využívají internet pro vyhledávání informací o zboží či službách, dosahuje v Praze hodnoty 85,6 %. Jedná se tak o mírně nadprůměrnou hodnotu (průměr ČR je 83,3 % mladých osob). Ještě vyšších hodnot dosahují kraje Jihočeský (92,8 %), Pardubický (90,7 %), Plzeňský

(87,7 %), Zlínský (87,1 %) a Středočeský (86,0 %). Nejnižší podíly jsou v krajích Karlovarském (64,5 %) a Ústeckém (66,7 %).

Internet ale nemusí sloužit pouze k činnostem, které nám usnadňují každodenní život nebo umožňují lepší dostupnost služeb. Internet může sloužit i pro naši zábavu, ať už jako prostředek ke hraní her, nebo nahrávání fotografií a videí na web, či jejich sledování. Největší podíl mladých lidí ve věku 16–29 let je v případě nahrávání fotografií a videí na web. V rámci Česka se jedná o 55,4 % mladých lidí. V krajích jsou nejvyšší podíly v Hl. m. Praze (67,6 %), Jihočeském (65,5 %), Plzeňském (64,3 %), Olomouckém (63,0 %) a Libereckém (62,6 %). Nejnižší podíl je v kraji Vysočina (40,0 %). Možná je trochu překvapivé, že internet ke hraní her používá méně než 50 % mladých lidí v Česku (49,8 %). Největší podíl je v krajích Olomouckém (56,8 %) a Jihočeském (56,5 %) a nejnižší v kraji Ústeckém (37,2 %). Praha se nachází lehce nad průměrem s podílem 50,9 % mladých lidí. Jednou z nejméně užívaných služeb pro zábavu mezi mladými lidmi je využívání internetu pro sledování televize. V Česku se na ní podílí v průměru 38,9 % mladých lidí. Z hlediska krajů je na první místě Zlínský kraj (51,3 % mladých lidí), na druhém Plzeňský kraj (49,3 %) a na třetím Hlavní město Praha (46,6 %). Poslední příčku pak opět zaujímá Ústecký kraj (20,8 % mladých lidí).

Graf 7.5 Využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro nahrávání fotografií a videa na web, hraní her a sledování televize podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

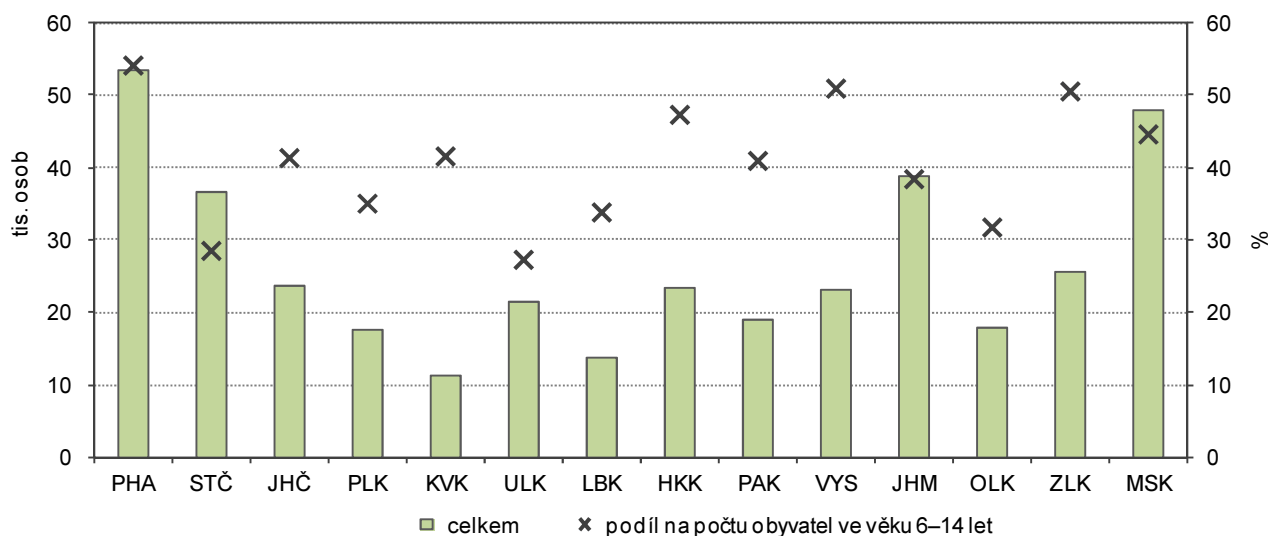
Veřejné knihovny

Četba je jednou z mnoha činností, kterou mohou děti i dospělí trávit svůj volný čas. A to ať už se jedná o četbu za účelem odpočinku, či za účelem sebevzdělávání. V Česku bylo ve veřejných knihovnách v roce 2015 registrováno 373 182 čtenářů ve věku do 15 let. Z celkového počtu registrovaných čtenářů tvořili mladiství 26,4 %. Na celkovém počtu obyvatel ve věku 6–14 let, tak tvořili mladiství registrovaní čtenáři 39,8 %.

Graf 7.6 Registrovaní čtenáři veřejných knihoven ve věku do 15 let podle krajů v roce 2015

Pramen: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

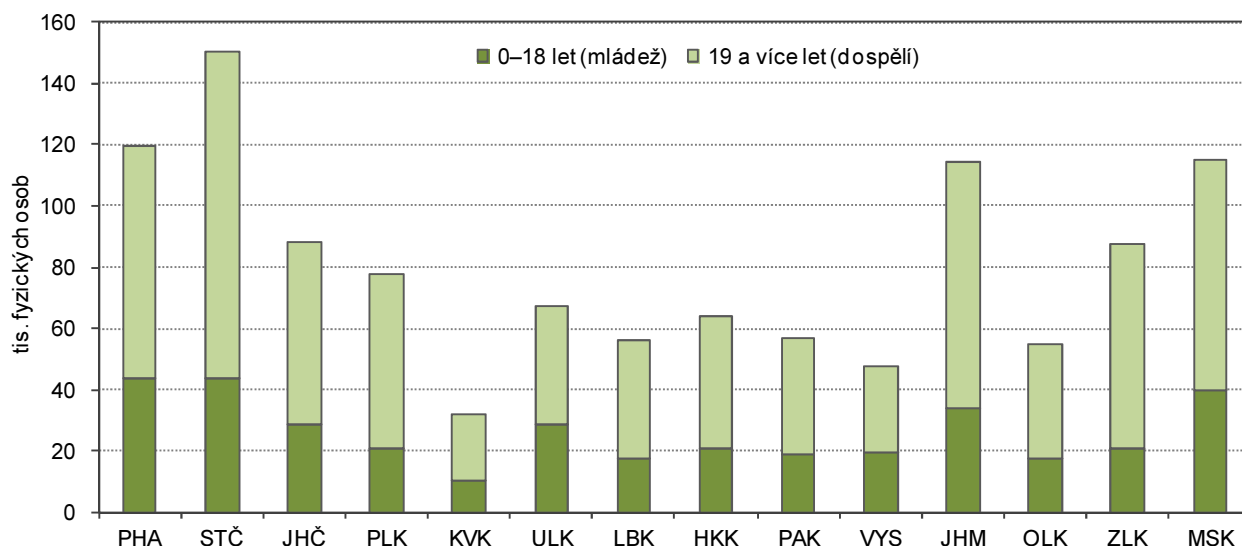
V Praze bylo mladistvých čtenářů do 15 let registrováno ve veřejných knihovnách 53 529, což představovalo 24,2 % ze všech registrovaných čtenářů. Z celkového počtu obyvatel Prahy ve věku 6 – 14 let jich bylo 54,0 % registrováno ve veřejných knihovnách, což bylo nejvíce ze všech krajů. Vysoké podíly měly i kraje Vysočina (50,9 %) a Zlínský (50,5 %). Nejmenší podíl registrovaných čtenářů z mladistvých ve věku 6–14 let měly kraje Ústecký (27,2 %) a Středočeský (28,5 %).

Sport

Česká unie sportu (ČUS) vznikla 27. dubna 2013 formou transformace a změny názvu Českého svazu tělesné výchovy. V ČUS jsou dobrovolně sdruženy sportovní svazy s celostátní působností, sportovní kluby a tělovýchovné jednoty i jejich sdružení, jsou-li ustaveny jako spolky podle Občanského zákoníku, zákona č.89/2012 Sb.

Graf 7.7 Členská základna České unie sportu podle věku a krajů k 31. 12. 2016

Pramen: Česká unie sportu

Česká unie sportu má celkem 1 131 260 členů. Z toho je 32,2 % členů ve věku 0–18 let. V hl. m. Praze má ČUS 119 644 členů, z čehož 32,8 % tvoří ženy. Z celkového počtu členů ČUS jich 36,4 % tvoří mládež ve věku 0–18 let. Mládež dělí ČUS podle věku na žactvo (0–14 let) a dorost (15–18 let). Členů žactva je v Praze celkem 33 063, z čehož 36,9 % tvoří žačky. Dorostenců je v hl. m. Praze 10 504, a podíl dorostenek z nich činí 29,6 %.

Tab. 7.4 Členská základna vybraných sportovních odvětví podle pohlaví a věku v hl. m. Praze k 31.12.2016

Pramen: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji celkem	z toho ženy (%)	Podíl podle věku (%)			Oddíly
			0–14 let (žáci)	15–18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Česká unie sportu celkem	119 644	32,8	27,6	8,8	63,6	1 065
z toho sportovní odvětví:						
fotbal	16 653	5,1	26,3	13,3	60,4	106
florbal	8 063	19,3	27,6	19,2	53,2	36
volnočasový a rekreační sport	7 651	46,6	11,1	3,4	85,5	51
sport pro všechny	7 250	66,8	33,2	3,3	63,6	53
tenis	6 758	33,1	25,2	8,2	66,6	62
atletika	5 673	48,8	51,3	18,5	30,2	26
volejbal	4 482	58,1	35,5	14,6	49,8	65
hokejbal	4 281	2,5	1,5	5,2	93,3	8
taekwon-do ITF	3 558	28,9	49,7	26,1	24,3	7
lední hokej	3 102	5,1	21,2	15,9	62,9	14

Podle počtu členů se ČUS v Praze řadí k těm početnějším z hlediska krajů. Největší členská základna je ve Středočeském kraji se 150 358 členy, na druhém místě je již zmíněné hl. m. Praha, a následují kraje Moravskoslezský (114 948 členů) a Jihomoravský (114 620 členů). Nejmenší členskou základnu má Karlovarský kraj s 31 696 členy.

Česká unie sportu má v Praze celkem 365 tělocvičných jednot, resp. sportovních klubů, a 1 065 oddílů. Podle sportovních odvětví mají nejvíce členů fotbal a florbal. U mužů je to obdobné, u žen jsou pak nejpočetnější sportovní odvětví sport pro všechny a volnočasový a rekreační sport. U mládeže do 18 let dominuje sportovní odvětví fotbal, ale atletika odsouvá florbal až na třetí místo. Nejvíce oddílů mají pak sportovní odvětví fotbal (106), volejbal (65) a tenis (62).

